

ULVILA
Harjunpää, Palojärvi
Valtion metsä, RN:o 5:24 (PK v. 1962)

PK 1143 06 PALUS

x=6824 88-90 ; y= 552 00-04 ; z= 35-36

Tarkastusmatka 17.11.1986

Ulvilan kirkkoherra Heikki Huhtala etsi kesällä 1985 Harjunpään Palojärven rannoilta kivilaituria, josta ulvilalainen Vilho Tuominen hänelle oli kertonut. Parin tunnin etsimisen jälkeen hän löysikin tarkoitetun kohteen. Löytö oli kuitenkin jossain määrin erilainen kuin hän oletti.

Varhaiskevällä 1986 Huhtala kertoi kohteesta allekirjoittaneelle ja kysyi, onko Palojärvellä ennestään tunnettuja muinaisjäännöksiä. Totesimme, että Jouko Paganus oli inventointimatallaan vuonna 1964 löytänyt alueelta yhden röykkiön (Unto Salo, Satakunnan kiinteät muinaisjäännökset, 1972 - Ulvila n:o 01). Huhtala toivoi, että voisimme käydä alueella uudemman kerran ja verrata hänen löytämänsä kivivallia Paganuksen löytötietoihin.

Tarkastusmatkan suorittaminen kuitenkin jäi syksyyn. Sillä välin Heikki Huhtala oli Ulvilan kotiseutulehdessä 1986 kirjoittanut löydöstään ja sen herättämistä ajatuksista.

Y.m. päivänä suorittamassamme tarkastuksessa kävi ilmi, että Huhtalan löytämä "kivilaituri" koostuikin kahdesta toisiinsa nähden 90° :n kulmassa olevista kivistä. Palojärveen päin suuntautunut kivivalli oli 9 metriä pitkä, 1,5 m leveä ja alle metrin korkeudeltaan. Kivivallien välissä oli n. 3 metrin levyinen kulka. Suorakulmaisesti edelliseen nähden suuntautuva kivivalli oli pituudeltaan n. 6 m, sen leveys ja korkeus olivat kuten toisessaakin kivivallissa. Kun edellinen oli vain osittain peittynyt turpeen ja sammaleen peittoon, oli jälkimmäinen lähes kokonaan jo niiden peitossa. Jälkimmäisen kivivallin päässä oli lisäksi Huhtalalta aikaisemmin huomaamatta jäänyt pyöreä kivistä. Se sijaitsi kivivallin jatkeena, siitä kuitenkin selvästi erillään, noin 2,5 metrin etäisyydellä ja oli halkaisijaltaan noin 2,5-3 m ja korkeudeltaan noin metrin verran. Sammal ja turve peittivät röykkiön täysin.

Tunnustelemalla saatoin havaita, että pyöreä röykkiö muodostui noin pään kokoisista lohko- tai pyörökivistä. Kivivallien runkokivet olivat suuruudeltaan 30-60 cm:n väliltä, päällä oli täytekinä 10-20 cm:n kiviä.

Peruskartan mukaan tällä matalalla kumpareella, joka sijaitsee Palojärven luoteispäästä n. 100 metrin etäisyydellä, on niitty tai laidunmaa. Koko kartan merkkäama alue on hyvää vauhtia metsittymässä, mutta kivistä kehystämä ala, joka avautuu kohti Palojärveä vaikuttaa edelleen vanhalta niitty- tai laidunmaalta. Luonnon heinä kasvaa alueella suhteellisen suppealla alueella, joka käytännössä on raivattu puhtaaksi kivistä.

Kuitenkin mielenkiintoinen kysymys on, miksi nämä kivivallit on tehty ja mikä on pyöreän kivistä merkitys ?

Jouko Paganuksen pieneksi hiidenkiukaaksi arvioima raunio sijaitsee metsästysseurojen kämpältä n. 40-50 metrin päässä rannan tuntumassa. Löytötietojen mukaan se näin ollen sijaitsee maatuvan

rannan vierellä notkelmassa, joka hautaraunion paikaksi tuntuu oudolta. Kohteesta annetut tiedot ja sijainti viittaavatkin nähdäkseni mieluummin järven rantaan tehty kalasaunaan ja sen nuotiokiveykseen (mustat saviastianpalat). Löytö on ilmeisesti nykyisellään niin epämääräinen, ettei kirkkoherra Huhtalakaan törmännyt siihen v. 1985 "kivilaituria" etsiessään. Nytkään emme kohdetta nähneet, vaikka meidän on täytyntäkin kulkea aivan sen läheistä.

Tietenkin on mahdollista, että Heikki Huhtalan nyt löytämä muinaisjäännös liittyy hänen artikkelissaan mainitsemaansa "Viitalan torpan" asumusmuistoihin. Kiviaitojen päällä oleva runsas pienten täyte kivien määrä juuri viitanneekin siihen, että alueen niitty- maata on tarkoituksellisesti perattu viljelystä varten. Palojärvi ympäristöineen on pitkään ollut neitseellistä erämaata. Peruskartan v. 1962 mukaan sen Kullaan puoleisella etelärannalla on mökki, jonne vie polku. Metsästysseurojen kämpä kohoaa järven läntisessä päässä etelärannalla. Ajettava autotie kämpän läheisyyteen on tehty vasta lähivuosina. Venäläisessä topografikartassa (nr 1913) puolestaan on ainoa polku merkitty aivan järven pohjoisimpaan kärkeen Hosion talosta noin 700 m järven pohjoispuolella. Ehkä tämän polun päässä järven rannalla on sijainnut Huhtalan mainitsema nälkävuosien aikana hävinnyt torppa. Mitään rakennusta ei mainitussa topografikartassa ole.

Vaikka tarkistamiamme kivivalleja olisikin täytetty vielä 1800-luvun alkupuolella pienillä kivillä, sopii kysyä, miksi aluetta olisi raivattu pelkästään niin pienen - vain kaksi-kolme aaria - peltoalan saamiseksi, ellei raivaustyön perusta olisi tehty jo aikaisemmin aikojen kuluessa. Olisiko näin muodoin Heikki Huhtalan ajatus, että kysymyksessä alkuaan olisikin pade, veneiden suojavaalkama eräsaunoineen, sittenkin muinaisjäännöksen primaarisin tarkoitus? Maastollisesti asia on mahdollinen; sitäpaitsi maaperä niitty maalla on hiekkaa, mikä sekin puhuu venevalkaman puolesta.

Porissa, joulukuun 3. pnä 1986

Jouko Rätty
amanuenssi

Liite: Heikki Huhtalan artikkeli "Vanhan eräväylän suuhaaroja ulvilalaisessa maisemassa", Ulvilan kotiseutulehti 1986.

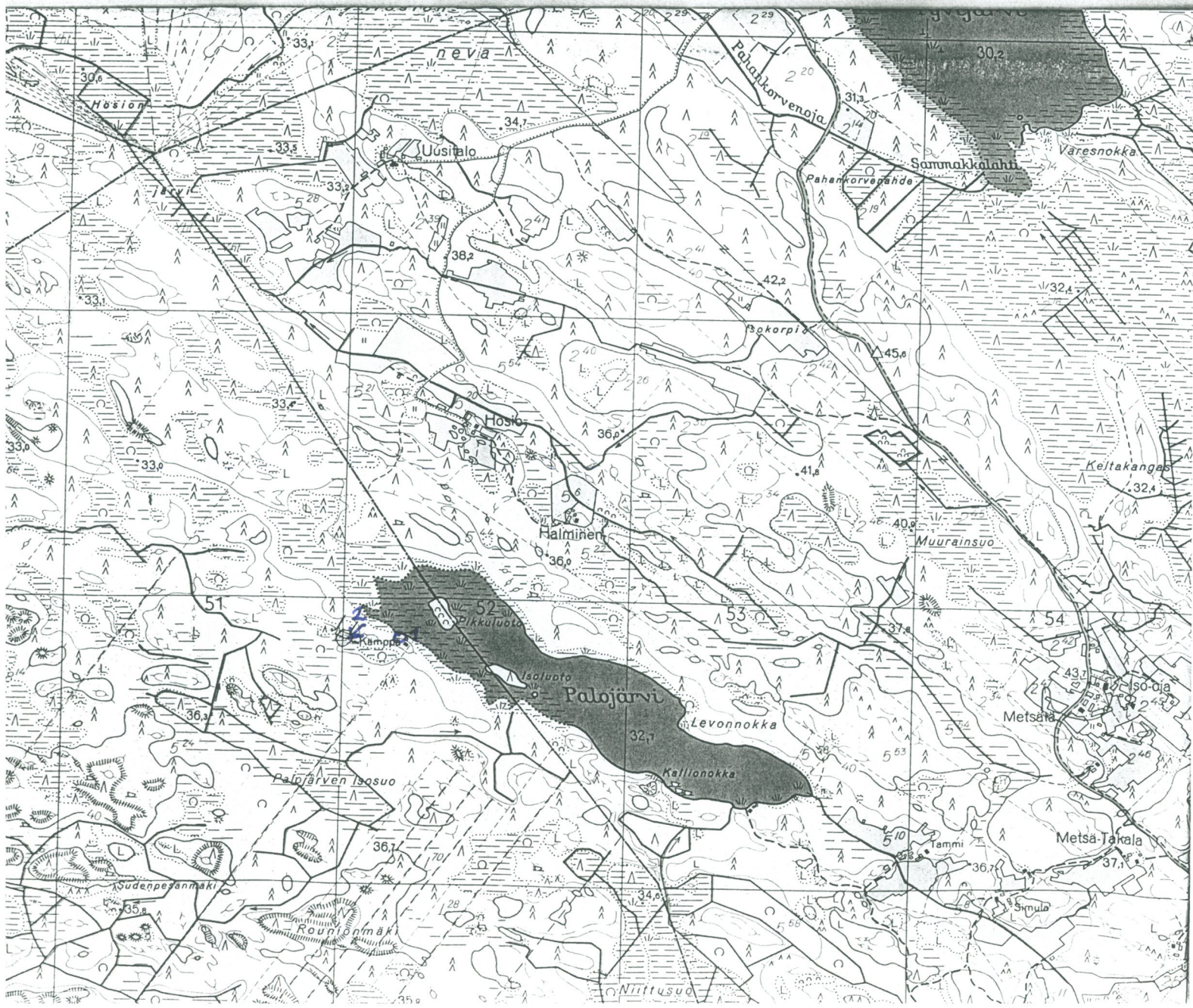
Luonnos tarkastusmatkalta 17.11.86:

→ PALOJÄRVELLE

Ote PK 1143 06 PALUS

1. Paganuksen mainitsema hautaraunio (1964)
2. Kivivallit ja pyöreä kiviroykkiö (1906)

Vanhan eräväylän suuhaaroja ulvilalaisessa maisemassa

Työ on teemana Kotiseutulehden tämän vuoden numerossa. Työ on sana ja käsite, joka suomen kielessä näyttää alun pitäen tarkoittaneen enemmänkin ponnistelua yleensä kuin tiettyä rupeamaa tai ponnistelun tulosta. Työ-läs on sana, joka vieläkin viittaa alkuperäisien ajatusten suuntaan. Mielenkiintoista on panna merkille, että myös kielinaapuristossamme työn kokemus on alkujaan merkinnyt vaivan-''näkemistä''. Venäjässä ''trud'' on ''työ'' mutta ''trudnyi'' suomen tapaan ''vaivalloinen''. Ruotsalaiset kadottivat yhteyden alkuperäismielteisiin, kun he uuden ajan taitteessa lainasivat työ-sanansa (arbete) alasaksasta.

Ponnistelua, joka kauankin tarkoitti elämisen välitöntä turvaamista, on alusta asti pyritty helpottamaan. Työkalut ovat syntyneet ja kehittyneet. Polut taas ovat helpottaneet kulkemista. Ulvilalaisesta ja suur-ulvilalaisesta maaperästä on löydettävissä monia merkkejä siitä, kuinka polkukin parani ja elämistä helpotti. Nykyihminen etsiyty loma-aikoihin työn entisille sijoille. Näin tein, kun vuosi sitten syksyllä ja viime keväänä liikuin Ulvilan ja sen vanhojen kappeliin takamailla mainitsemassani tarkoituksessa.

Ulvilan Palojärven muinaisjäännös.

Ulvilan Palojärven muinaisjäännös — ”pade”?

Ulvilan lähes ainoan järven, enimmältään kylläkin Kullaaseen kuuluvan Palojärven tämänpuoleisella rannalla on kivilatomus, joka saattaa olla pitäjäsämme ainoalaatuinen. Paikka on noin puolen kilometrin päässä Kullaan rajasta ja parin kilometrin etäisyydellä Ulvilan, Porin, Noormarkun ja Kullaan rajojen yhtymäkohdasta.

Kivilatomus on vanhastaan ollut takametsässään liikkuneiden Harjunpään kyläläisten, metsä- ja erämiesten tiedossa. He ovat yleensä ymmärtäneet latomuksen ”kruntiksi”, rakennuksen perustukseksi. Tähän tulkintaan lienee tultu myös sentähden, että Palojärven rannalla on ollut ”Viitalan torppa”, jonka muistetaan hävinneen viime vuosisadan nälkävuosina. Torpan oletettu ”kivijalka” ja järvenrannan kivilatomus lienee sekoitettu toisiinsa. Torppa on kai todellisuudessa ollut järven lähetyvillä sillä kohtaa, mistä voi löytää umpeen kasvaneen peltotilkun.

Toinen, tuorempi selitys perustuu havaintoihin, joita 1960-luvun alussa tuolloinen lukiolaispoika (myöhempi diplomi-insinööri) Jouko Paganus teki paikalla kartoittaessaan Ulvilan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kartoittaja ilmoittaa kertomuksessaan latomuksen muodoltaan pyöreäksi ja halkaisijaltaan 2—2,5 metrin suuruisiksi. Jouko Paganus sanoo miettineensä paikalla kysymystä latomuksen alkupe-
räästä ja päätyneensä tulkintaan, jonka mukaan Palojärven rannalla on (pronssikautinen) hautaraunio. Kartoittaja saattoi päätyä tekemäänsä tulkintaan sitä helpommin, kun hän oli voinut merkitä karttaan ulvilalaisen kotikylänsä Ahlgård-Kaasmarkun maise-
mista lukuisia hiidenkiukaita. ”Esitutkintaan” perustuva käsitys välittyi Ulvilan kiinteistä muinaisjäännöksistä tehtyyn luetteloon.

Palojärven kivilatomuksesta voi tehdä havaintoja, jotka panevat aprikoimaan, että järven rannalla on kaksi eri(laista) kivilatomusta tai että 1960-luvun alusta peräisin olevaa tulkintaa on koeteltava. Itse paikalla huomio kiinnittyy nimenomaan kivilatomukseen, jonka ”halkaisija” tai paremminkin pisin sivu on noin kymmenen metrin mittainen. Latomus ei liioin vaikuta pyöreältä; se on pikemminkin v-muotoinen. On tehtävissä myös latomuksen sijaintia koskevia havaintoja. Voi panna merkille ensinnäkin — mitä ”mikrosijaintiin” tulee — että rakennelma on Palojärven edelleenkin selvästi nähtävän ”alkuperäisen” rantaviivan välittömässä tuntumassa niin, että v-muoto avautuu järven suuntaan. Toiseksi — ”makrosijainnin” kannalta — ladelman vahvempi v-

sakara viittaa suuntaan, jota kaksi, kolme sataa metriä seuraten päätyy runsaat pari peninkulmaa pitkän, ennen mereen laskemistaan joeksi avartuvan puron latvoille. Kivilatomus sijaitsee siis paremminkin ”reitin varressa” kuin ”sisämaassa”.

Havainnoidessaan kymmenkunnan metrin mittais-
ta, noin metrin levyistä ja reunoiltaan selvästi pysty-
suoraksi seinämäksi muotoiltua latomusta saa ensi-
vaikutelman, jonka mukaan kysymyksessä on laituri. Vaikutelma vahvistuu, kun ottaa Lukuun raken-
nelman sijainnin järven rannalla ja kapean kannak-
sen laidalla. ”Laiturin” jatkuminen toisen, mata-
lamman sakaran puitteissa v-muotoisena on kuiten-
kin hämmäntävä, ensitulkinntaa rasittava tekijä. Siltä-
hän näyttää, ettei v-muotoista kivilaituria ole meidän
maisemissamme eikä muistissamme.

Näitä miettiessäni alkoi nousta mieleen muuan
kohta professori Pertti Virtarannan tutkimuksesta
Pääpainollisen tavun jälkeisen soinnillisen dentaali-
spirantin edustus suomen murteissa. Kielentutkijan
lähtökohtina ovat sanat mutta usein hän myös valot-
taa sanojen merkityksiä, tarkoituksia, sanoilla tarkoi-
tettuja esineitä, asioita, ilmiöitä. Virtarannan lähtö-
kohtasanoja on ”padus”, jonka yhteyteen hyvin
todennäköisesti on asetettava ”palus” (Palus) ja
jonka ajat sitten unohtuneeksi merkitykseksi hän
arvioi ”määrälaatuinen tie”, ”kulkutienä käytetty
maakannas, matala harju.”

Jo padus-sanana merkitys on tässä yhteydessä mie-
lenkiintoinen. Mutta erityisen kiintoisaa on se, mitä
Virtaranta sanoo ilmauksesta ”pade”. Sanakirjat
eivät tunne tämänkään sanan (kaikkia) merkityksiä.
Mutta tutkija on voinut tukeutua Sanakirjasäätiön
kokoelmiin tulleita, murteista saatuja tietoja. Hi-
mangalta on tieto: ”Veneen haminan kahta puolta
olevia penkereitä sanotaan ’patehiksi’.” Ja toinen
maininta samasta pitäjästä: ”Patehet on kahen puo-
len venehaminaa (valkamaa), joinen välihin vene
veetähän”. Tieto Kalajoelta: ”Aivot ja tavarat noste-
taan veneestä patehelle”. Pade-sanana merkitys, joka
tässä yhteydessä on kiinnostavin seikka, on Virtaran-
nan mukaan: ”venevalkaman molemmin puolin ole-
va kivinen pengeri.”

Kielentutkimus voi tunnetusti antaa arkeologialle
apua. Vähemmän tunnettua ja enemmän totutusta
poikkeavaa sen sijaan on, että kielentutkimus voi
osoittaa myös tarkoituksia ts. kohteita, joita arkeolo-
gia voi etsiä. Näin kuitenkin voi olla tässä tapaukses-
sa laita. Rantamaiseman satamatoimintoja palveleva
v-muotoinen kivilatomus, josta on käytetty ja josta
voi edelleenkin käyttää nimitystä ”pade”, kuuluu
kategoriaan ”kiinteitä muinaisjäännöksiä”.

On mahdollista, että myös Ulvilan Palojärvellä on
ollut ”pade”. Paitsi itse muinaisjäännös myös sen

sijainti tukee tällaista tulkintaa. Kivilatomus sijaitsee vesireitin varrella, niinkuin edellä on huomautettu. Mutta tärkeätä on nimenomaan se, että kyseistä vesireittiä on kaiketi myös käytetty. Se oli varmaan-kin huittislaisten merelle suuntautuneen eräreitien eteläinen ”suuhaara”. Palojärvelle asti oli mainitun eräreitien pääväylältä suora vesiyhteys. Palojärven veneheitto-maakannas taas oli vain parin kivenheiton mittainen. Niin päästiin Viikerinaukeelle, Söörmarkkuun ja Kellahdelle, jonka ”ahlaislaisuus” selittyy luontevasti juuri oletetun vesireitin perusteella. Reitti on ollut aikanaan hyvin kuljettava, kun puro oli leveä ja virta vuolas yksinpä Palojärven ja Viikerin välillä vielä (vuoden 1986) kesäkuussa. Juuri nyt hahmoteltu reitti lienee myös se, jonka käyttö on edellytettävä perinteiseksi, kun 1400-luvun alkupuolella annetussa tuomioissa Pyntösjärveksi tulkittu vesialue pysytettiin huittislaisten nautinnassa.

Jouko Paganus löysi aikanaan paikalta keramiikkaa yllättävän läheltä maan pintaa (noin kolmen cm:n syvyydestä). Tämä seikka voisi viitata paikan myöhäiseen, myöhäisrautakautiseen, juuri huittislaisille, tuon ajan ja paikan ”kulkijamille” sopineeseen käyttöön. Pateen ei kuitenkaan tarvitse olla vasta tuohon aikaan rakennettu.

Jos kivilatomus oli v-muotoinen laiturin (jonka toinen kylki oli ihmisiä ja toinen kylki tavaroita varten), rakennelmalla oli tietysti myös nimi. Tuo nimi on kenties Palojärvelläkin ollut juuri pade-asuinen, koskapa Virtarannan havaintojen mukaan padus-nimet esiintyvät nimenomaan Kokemäenjoen vesistöalueella. Palojärvi-nimi voi tietysti viitata paloon, polttoon, vaikkapa juuri pronssikauden hautausmenoihin. Siinä niinkuin muissakin palo-alkuisissa vesitermeissä voi kuitenkin nähdä myös juuren, mikä näkyy padus-sanassa.

Kysymys pade-sanasta alkuperästä on niin vaikea ja vaikeasti lähestyttävä kuin etymologiset kysymykset yleensä. Viitataan kuitenkin eräisiin kielessämme eläneisiin mielle- ja sanayhtymiin, joilla voi olla merkitystä pyrittäessä sanan juurille. Jalka-patikka on ilmaus, joka näyttää edellyttävän julki lausumatta jääneeksi vastakohdaksi toisenlaisesta kulkutapaa. Entisinä aikoina tuo toisenlainen tapa oli nimenomaan kulkemista vesitse. Voisikin ajatella, että jalka-patikka alkoi pateelta, minne oli veneellä/vesitse tultu. Patikka viittaa merkityksensä puolesta jalkaan mutta se voi viitata myös äänneasullaan (indoeurooppalaiseen) jalka-sanaan. Pade-muoto, joka saattaa olla lähellä alkuperäistä, on kerakkeittensa p-d puolesta verrattavissa indoeuroopan jalka-sanaan (lat. ped-is, kr. pod-os, muin. int. pad-ah).

Kateisiin joutunut Luolajärvi

Edellämainittu, 1400-luvulla (1455) annettu tuomio, jolla Pyntösjärvi pysytettiin huittislaisten nautinnassa, toteaa edelleen, että myös ”Loolajärvi” pysyi Huittisten miesten nautinta-alueena. Tuomio edellyttää, että sekä eteläisen että pohjoisen suuhaaran varteen jäävä nautinta oli unohtumassa ja vaarantumassa.

Loolajärvi on tietenkin ”Luolajärvi”. Agricolakin kirjoitti vielä ”noori” ja ”Soomi”, niinkuin tiedetään. Mutta vaikka ääntäminen piankin muuttui, usea hyvin paljon käytetty sana säilytti Satakunnassa vanhan äänneasunsa: tooli, voo-ro, moon-a, poo-mi. Huomio kiinnittyikin siihen, että ”loola” oli niitä (ilmeisen paljon käytettyjä!) sanoja, joissa vanhakantainen pitkä o-ääne säilyi. Satakunnassa on vielä viime vuosisadan puolivälissä äännetty ”loola” (Helmi Virtaranta). Sana oli hyvin tunnettu ja varmaan tunnetumpikin kuin sen usein piilossa pidetty tarkoite.

Loolajärvi on Luolajärvi. Mutta kysymys Luolajärven sijainnista on vaikea ja sitäkin vaikeampi, kun luola lienee tässäkin tapauksessa ollut salapaikka. Vaikuttaa kuitenkin ilmeiseltä, että järveä on etsittävä pohjoisen ”suuhaaran” varrelta, siis Pomarkun maisemista, sillä tässä suunnassa huittislaisten nautinta oli yhä uudestaan tullut uhanalaiseksi, kun sastamalalaisten nautinta-alue oli kovin lähellä.

Seuraavaksi nousee esiin kysymys siitä, miltä Pomarkun kulmalta Luolajärveä, tuota selvästikin vanhassa Suur-Ulvilassa sijainnutta mutta sittemmin kateisiin joutunutta vettä on etsittävä. Vastauksen hahmotelussa on syytä lähteä siitä, mitä kätkeytyy Pomarkun Uudenkylän nimeen ja alueeseen.

Vilho Niitemaa on Hämeen historiassa avannut mielenkiintoisen näkökulman muinaisiin kauttakulkujärjestelyihin lähtemällä juuri uusikylä-käsitteestä. Hauholla olevan Läpikäytävän nimi on ”vanhastaan” ollut Uusikylä. Se, mitä Niitemaa sanoo Hauhon Udestakylästä, on muutettavat muuttaen siirrettävissä Pomarkun oloihin: ”Nimi Uusikylä osoittaa sen (kylän) jakokunnan nuorimmaksi. Sen asutuksen nuoruus johtuu todennäköisesti siitä, että paikkakunnan läpi on todella — kylän nimen mukaisesti — kulkenut myöhäiskeskiajalle saakka Sääksmäen kihlakunnan, ennen kaikkea Vanajan hämäläisten reitti yli kannaskapeikon Ilmoilanselälle ja sitä tietä kaukaisemmille erämaille”.

Pomarkusta tosin tietämäni mukaan puuttuu Läpikäytävä kylän- tai paikannimenä. Mutta itse asia — ”läpikäyminen” — on kuulunut pomarkkulaiseen maisemaan. Pomarkkulainen ”Läpikäytävä” peittää

juuri huittislaisten eräreitien Pomarkkuun sijoittuvan pohjoisen suuhaaran maastoalueen. Näin tulee ymmärrettäväksi myös Uudenkylän maantieteellisen alueen näennäinen rikkonaisuus, hajanaisuus. Kylän alue alkaa Inhotun tuntumasta, Piispanlammen maisemista, työntyy Pomarkun eteläosien kautta Isollejärvelle ja jatkuu vielä Isonjärven tuolle puolelle. Alue oli kuin ”Puolan käytävä”, koskemattomampi tosin ja vuosisatainen. Uusikylä luontuu maantieteellisten seikkain perusteella hyvin läpikäytävä-kyläksi mutta läpikäytävä-selitys sopii myös asutushistoriallisiin yhteyksiin, sillä kylästä puuttuu vanha kantatila.

Kun Uusikylä jatkuu läpikäytävänä pitäjän laidasta laitaan ja nimenomaan myös ison järven yli, saa aihetta ajatella, että myös järven tietty, reitin varteen jäävä vesialue oli ”läpikäytävä”. Tätä päätelmää tukee myös se suur-ulvilalaisesta maisemasta toisaalta tuttu asiointi, että yksi ja sama järvi — nykyinen Inhotujärvi — oli aikanaan jaettu liikennettä ohjailuviin ”kaistoihin”: järven pohjoisosassa oli sastamalaisten liikkumistarpeita palvellut Riuttanjärvi ja eteläosa huittislaisten väylänä toiminut Maajärvi. Nimet erottivat järven toisiinsa sekoittuvat vedet eri ”aluevesiksi”. Tosin ei vesien sekoittumisenkaan ollut täydellistä. Niinkuin kahtaalta oli omia väyliään myöten järvelle tultu niin sieltä lähdettiin kahdelle taholle ja kahta jokea myöten; Inhotu oli ja on bifurkaatiojärvi, kahtaanne juokseva. Törmäyskurssille ei jouduttu, kun kukin pysytteli kaistallaan. Varmemmaksi vakuudeksi, kaistojen löytämisen helpottamiseksi järvi sai kahtalaisen, maantieteellisesti ja ”aluepoliittisesti” kylläkin perustellun nimen.

Kun tullaan seuraavalle isolle järvelle ts. Isollejärvelle (ja kaksi luonteenomaisesti toisistaan erillistä tuloväylää on taaskin ollut käytettävissä), ollaan

jälleen järvimaisemassa, missä eri tahoilta tulleet kahden pitäjän ja kahden ”laivayhtiön” miehet ovat olleet näköetäisyydellä toisistaan. Mutta myös Isojärvi on kahtaanne juokseva. Silläkin oli omat kaistansa ja aluevetensä eri venekuntia varten. Inhotulta tunnetaan järven eri osa-alueiden muinaisnimet. Isonjärven laita on toisin. Isonjärven osa-alueiden entisnimet lienevät unohtuneet. Johdon- tai yhdenmukaiselta tuntuu, että myös Isojärvi on aikanaan ollut jaettuna erillisnimin osoitettuihin liikennekaistoihin ja aluevesiin. On syytä ajatella, että sittemmin unohtunut erillisenimi on ollut sillä järven eteläosalla, mikä on Uudenkylän järvellä oleva ”jatkumo”. Läpikäytävä tai ”Läpisoudettava” oli myös järvellä.

Uudenkylän vesialueella Isonjärven eteläosassa on Plootuluoto-niminen saari. Nimi viittaa siihen, että saarta on aikoinaan käytetty rahojen ja muidenkin arvoesineiden kätköpaikkana. Tällaiseen käyttötarkeitukseen saari tarjoaakin oivalliset edellytykset. Saarella on suuri ja vaikeasti lähestyttävä ja havaittava luola. Luola on niin suuri, että sinne mahtuu lukuisa joukko ihmisiä. Saari on siis soveltunut ei vain kätkö- vaan myös piiloutumistarkoituksiin. Viimeksimainittuunkin tarkoitukseen saarta on myös käytetty, koskapa sen kallioseinämät ovat savusta mustuneet.

Plootuluoto on luolasaari. Järvi sen ympärillä on selvästikin luolajärvi, kenties myös Luolajärvi, Loolajärvi. Inhotulla oli Maajärvi-nimi ihan riskitön. Mutta Isollajärvellä saattoi Luolajärvi-nimi kavaltaa jotakin viholliselle tai tungettelijalle. Nimestä saatettiin pyrkiä eroon. Se sai unohtua ja unohtui.

**Teksti ja kuva:
Heikki Huhtala**

*Aamutaivaan maljasta
amentavat pimyyteen väsyneet silmäni
voimaa nähdä kauniimmin.*

*Juuri silloin
kun ilta on sinisimmillään
palaaan sinuun
ja puiden lumiset oksat
ovat muistoista raskaat.*

*Kun olen lähtenyt
juokaa punaista viiniä muistokseni.
Laulakaa lauluja joihin on
toivon siemen kätkeyty,
ottakaa toisianne käsistä
ja suunnatkaa katseenne tulevaisuuden
valoisempiin päiviin,
niistä antoivat lupauksen jo miljoonat
ennen minua lähteneet.*

Anna-Liisa Mäkinen